

Ridderorde van het heilig graf van Jeruzalem

De Weledelzeergeleerde Heer
Dr W.A. van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ BERGEN OP ZOOM

27 november 2008
Julianalaan 31
3761 DB SOEST

Geachte heer Van Ham,

Dank voor uw brief van oktober 2008 waarin u mij enkele vragen stelt over het gebruik van de banier bij plechtigheden van de Landscommanderij Nederland van de Ridderorde van het H. Graf.

De oude vierkante standaard met Jerusalemkruis is in 2006 vervangen door een vaandel (banier) van witte stof met daarop in rood het Jerusalemkruis. Het vaandel eindigt in twee punten. Op het bij de Nederlandse Landscommanderij nu in gebruik zijn vaandel komt de afbeelding van de verrezen Heer niet voor. Ook op de oude standaard ontbrak deze afbeelding. Het nieuwe vaandel is voor het eerst gebruikt bij de investituur in Laren 12-13 april 2007. Een foto gaat hierbij.

Verder stuur ik u toe de jubileumbundel van 2004, die onder mijn redactie tot stand is gekomen en een goed beeld geeft van historie en actualiteit van de Landscommanderij Nederland. Op pagina 11 vindt u een afbeelding van de oude vierkante standaard.

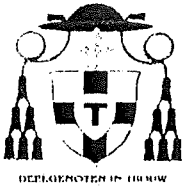
Tevens heb ik bijgesloten een kopie van mijn artikel over het Jerusalemkruis in het blad Riddertijdingen nr. 10, 2000, p. 14-16.

Wellicht is het voor u nog interessant te weten dat in Paleis het Loo en wel in het Museum Kanselarij der Nederlandse Orde ook een hoek is ingericht over de Ridderorde van het H. Graf: kleding (mantels), bulla, insignes, portretten enz.

Voor een overdruk van uw artikel over de Orde van het H. Graf en heraldisch gebruik houd ik mij voor ons archief ten zeerste aanbevolen.

Met vriendelijke groet,

Commissie Historie en Documentatie
Dr Richard P.J.M. van de Loo, voorzitter

Mgr dr J.A. de Kok ofm
titulair bisschop van Treviso

29 april 2008

Weled. Geachteerde de W.A. van Ham
Noordsingel 140, 4611 SJ Bergen op Zoom

Weledel Geachteerde Heer

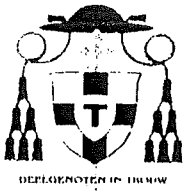
Spreekwoord in het verleden van uw brief d.d. 31 maart 2008, en mijn bericht van 7 april, heeft weinig opgeleverd, behoudens wat betreft het ordeswapen. Dat is nog steeds in, overigens in frequentie wisselend, gebruik.

Voor uw vragen inzake de Custodievlag was het moeilyker zoeken, zonder resultaat

In elke provincie van de Minderbroeders bestaat een Commissariaat van het H. Land; men verzamelt giften en is betrokken bij het organiseren van reizen. Specifieke historische, laat staan meer gespecialiseerde kennis, behoort niet tot de taakstelling, blijft zowel uit informatie bij de actueel verantwoordelijken, als bij het raadplegen van de archiefinventaris, dat zich relateert aan de by het Utrechts Archief, als deel van het Bestuursarchief Ned. OFM-provincie (II 1.2. - inv. no. 68-72, inv. no 478-550) over de periode tot 1981.

Lange tijd was de pastoor van de Haagse Boskerk (KH. Antoinius en Rodewijk) feitelijk de commissaris. In het parochiearchief is daarvoor niets te vinden (Depôt by Haags Gemeentearchief)

In de voor de Nederlandse provinciegeschiedenis - OFM relevante periodieken, Bijdragen tot gesch. van Prov. der Minderbroeders in Nederland (BGPMM) en het Vlaamse Franciscana (1946/2000) is wel een en (1947/167)

Ander te vinden over besedaarten naar het H. Land, en ook over broeders uit onze streken die daar korter of langer vertoefden. Elementaire gegevens en bibliografische verwijzingen nam ik op in mijn Ocht eeuwen Minderbroeders in Nederland. Een orientatie Milversum (Verloren) 2007.

Ook in het algemene Archivum Franciscanum Historicum (AFH 1908 vv) is weinig over uw specifieke vragen te vinden. Zeker is wel, dat de Custodie, de eeuwen door, in hoge mate een Italiaanse aangelegenheid was en is, terwijl na de 18^e eeuw de Franse regering niet graag opwierp als beschermer van de Christelijke minderheden in het Osmaanse Ryk. Hier in Nederland werd het H. Land niet als een „eigen“ missie gezien. Eventuele Italiaanse provinciebladen staan mij niet ter beschikking.

Ik weet niet of u hetzelfde adres benaderde dat mij als centraal adres werd opgegeven voor de Custodie van het H. Land:

S. Saviours Monastery, P.O.B. 186, 91001 Jerusalem, Israel.

Als dat adres, in eerste of tweede instantie, niets oplevert, zal de enige Nederlandse Minderbroeder aldaar er weinig of niets van weten, maar mogelijk kunnen helpen met „porren“:

fr. Louis Bohte ofm, S. Caterina "ad Navitstem", Betlehem P.O. B. 588, 91001 Jerusalem, Israel. [Palestina

tel 00972. 2. 2742 425, fax 00972. 2. 2776 171.

mobiel telefoonnummer 00972. 546 291996. Pij bellen lijkt mij een fax vooral veilig, de man is dan op u ingesteld

In de hoop, u althans een beetje verder geholpen te hebben, met vriendelijke groet, H. J. + Jan de Kok of

Aan de weleerwaarde heer (s.s.t.t.)
Mgr. Dr. J.A. de Kok
p/a provincialaat der franciscanen
Postbus 13009
3507 LA Utrecht

Bergen op Zoom, 16-3-2008

Weleerwaarde heer De Kok,

Uw adres heb ik te danken aan mijn oud-collega René Jacobs te Wouw. Reeds enige tijd doe ik onderzoek naar het wapen met de vijf kruisen, ook bekend als Jeruzalemskruis. Dit prijkte op het wapen van Jeruzalem, en op de daarvan afgeleide vlag. Voor mij als historicus is het interessant dat dit wapen in de loop van de eeuwen herhaaldelijk van betekenis, vorm en kleuren veranderd is.

Oorspronkelijk was het een (toegeschreven) wapen van de koningen (pretendenten van de titel) van Jeruzalem; na de uiteindelijke val van het laatste kruisvaarderbolwerk werd het geleidelijk aan geësurpeerd door de pelgrims die het Heilige Land bezochten, de ridders die daar hun ridderslag ontvingen van de gardiaan van de Franciscanen aldaar en door de ridders van de Orde van het Heilig Graf. Tenslotte is het bekend geworden als deel van het wapen van de Custodia van het Heilig Graf en van de orde van de franciscanen zelf.

De koningen van Jeruzalem en hun pretendentes voerden het kruis doorgaans in goud (de vorstelijke kleur); de pelgrims en de ridders voerden het in goud of rood. Hun schild was steeds van zilver. Uiteindelijk kozen ze voor het rood, waarschijnlijk mede onder invloed van de vlag die de schepen van en naar het Heilige Land voerden en door verdragen met de heersers van de moslimlanden internationale protectie genoten. Dat was een witte vlag met een rood vijfvoudig kruis.

Uiteindelijk gingen deze emblemen over op de ridderlijke orde van het Heilig Graf (deze werd tot een pauselijke orde); op het wapen van de Custodia te Jeruzalem en op de orde van de franciscanen. Nu eens met het kruis in goud, dan weer in rood.

Ik om nu tot mijn vragen. Uit allerlei losse gegevens blijkt dat de Custodia op haar gebouwen, ook die buiten Jeruzalem, in de negentiende en twintigste eeuw vrijwel ononderbroken de vlag met het rode Jeruzalemskruis heeft gehesen. Of dat in de tegenwoordige situatie nog het geval is, bleef mij tot dusverre onbekend. Navraag bij de Custodia leverde geen duidelijk antwoord op. Misschien beschikt u over aanwijzingen hoe daar achter te komen.

De andere vraag is voor u wellicht gemakkelijker te beantwoorden. In beide voorgaande eeuwen voerde de orde der franciscanen naast het welbekende embleem met de gekruiste (gestigmatiseerde) armen van Jezus en Sint Franciscus een uitgebreider wapenschild: gevierendeeld met in het eerste kwartier het genoemd embleem op een blauw veld, in het tweede kwartier een Serafijnshoofd op een rood veld; in het derde de vijf wonden van Christus (en van Sint Frans) op een gouden veld en in het vierde een gouden Jeruzalemskruis op een zilveren veld. Afbeeldingen in kleuren zijn onder meer te zien in het koor van de Sint-Antonius-van-Paduakerk te Amsterdam, beter bekend als de Mozes-en-

Aaronkerk en in het koor van de basiliek van Sint Agatha en Barbara te Oudenbosch. Voor de laatste zie bijgaande fotokopie.

Mijn vraag is, of dit wapen nog gevoerd wordt en zo nee, wanneer men daarmee ophield.

Ik begrijp dat deze vragen een specialistisch karakter dragen maar ik hoop dat de kwestie uw interesse kan wekken, dan zijn we al een eind op weg. Mocht u in dit verband nog vragen hebben dan verzoek ik u mij te telefoneren of (nog beter) E-mailen.

Bij voorbaat dankend voor de moeite en met beleefde groet,

Dr. W.A. van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom
Tel. 0164 243265
E-mail W.van.Ham2@kpnplanet.nl

Aan de weleerwaarde heer (s.s.t.t.) Mgr. Dr. J.A. de Kok
p/a provinciaalaat der franciscanen
Postbus 13009 3507 LA Utrecht

Bergen op Zoom, 31 maart 2008

Weleerwaarde heer De Kok,

Als historicus en wapenkundige, oud gemeentearchivaris ben ik zo vrij mij tot u te richten. Het advies dit te doen is afkomstig van mijn oud-collega René Jacobs te Wouw (u wel bekend) die mij ook uw adres heeft gegeven. Ik bereid namelijk een artikelenreeks voor betreffende het embleem met de vijf kruisen, ook bekend als Jeruzalemskruis. Dit prijkte in goud op het wapen van Jeruzalem, en in rood op de daarvan afgeleide vlag. Voor mij als historicus is het interessant dat dit wapen in de loop van de eeuwen herhaaldelijk van betekenis, vorm en kleuren is veranderd.

In de voorgaande eeuwen (19^e-20^e eeuw) voerde de orde der franciscanen naast het welbekende embleem met de gekruiste (gestigmatiseerde) armen van Jezus en Sint Franciscus een uitgebreider wapenschild: gevierendeeld met in het eerste kwartier het genoemde embleem op een blauw veld, in het tweede kwartier een Serafijnshoofd op een rood veld; in het derde de vijf wonden van Christus (en van Sint Frans) op een gouden veld en in het vierde een gouden Jeruzalemskruis op een zilveren veld.

Afbeeldingen in kleuren zijn onder meer te zien in het koor van de Sint-Antonius-van-Paduakerk te Amsterdam, beter bekend als de Mozes-en-Aaronkerk en in het koor van de basiliek van Sint Agatha en Barbara te Oudenbosch. Voor de laatste zie bijgaande fotokopie.

Mijn vraag in dit kader is, of dit wapen door de orde nog gevoerd wordt en zo nee, wanneer men daarmee ophield.

De franciscanen bedienen ook de *Custodia* van het Heilige Land. De vlag die zij daar voeren is wit met het Jeruzalemskruis in rood. Dit is de vlag die de schepen van en naar het Heilige Land voerden en door verdragen met de heersers van de moslimlanden internationale protectie genoten. In de 17^e en 18^e eeuw was het de gardiaan van het klooster op de Berg Sion die aan schippers deze vlag mocht verrichten, totdat de Heilige Stoel dit naar zich trok. Uit allerlei losse mij bekende gegevens blijkt dat de Custodia op haar gebouwen, ook die buiten Jeruzalem, in de negentiende en twintigste eeuw vrijwel ononderbroken de vlag met het rode Jeruzalemskruis heeft gehesen. Een Engelse bron noemt het dundoek zelfs de *Franciscan flag*.

Mijn vraag hierover luidt. of dat in de tegenwoordige situatie nog het geval is. Het antwoord bleef mij tot dusverre onbekend. Navraag bij de Custodia leverde geen duidelijke reactie op. Misschien beschikt u over aanwijzingen hoe ik daar achter kan komen.

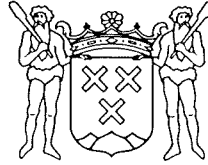
Ik begrijp dat deze vragen een specialistisch karakter dragen maar ik hoop dat de kwestie uw interesse kan wekken, dan zijn we al een eind op weg. Mocht u in dit verband nog vragen hebben dan verzoek ik u mij te telefoneren of (nog beter) te E-mailen. Correspondentie via dat medium heeft mijn voorkeur. Bij voorbaat dankend voor de moeite en met beleefde groet,

Dr. W.A. van Ham
Noordsingel 140 4611 SJ Bergen op Zoom
Tel. 0164 243265 E-mail W.van.Ham2@kpnplanet.nl

Gemeentelijke Archiefdienst

Postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom

Blokstallen 2
4611 WB Bergen op Zoom
Telefoon (01640) 41930/41931

Gemeente Bergen op Zoom

Dr. A.M. Koldewej
Rodeheldenstraat 29
4116 BA Buren

Uw kenmerk:
Uw brief d.d.: 31 mei 1989
Onderwerp: Jeruzalemkruis

Ons kenmerk:
Toestelnummer:
Datum: 5 juni 1989

Nr.:
Bijlagen:

Geachte heer Koldewej,

Hartelijk dank voor de toezending van het "onvindbare" artikel. Heeft u over het Jeruzalem(s)kruis ooit contact gehad met de H. Landstichting bij Nijmegen? De inhoud van het verhaaltje viel niet zo erg tegen, want dergelijke artikelen zijn in bepaalde tijdschriften niet ongebruikelijk.

De belangstelling naar het J.k. werd gewekt door twee feiten:

- a) in de Gertrudiskerk alhier bevindt zich een 'Rode' kapel, waarin op roodgeverfde zuilen enige malen een rood wapenschild met daarin een geel kruis, vergezeld van vier kleine, is afgebeeld. Zie fotokopie. Mijns inziens is dit niet het J.k., maar het wapen van de St. Sebastiaansgilden. Binnenkort hoop ik dit in een tijdschriftartikel aan te tonen, waarvan u dan een exemplaar zult ontvangen.
- b) een heraldicus beweerde n.a.v. een artikeltje van mijn hand over het (nieuwe) vaandel van het enige jaren geleden heropgerichte St. Sebastiaansgilde alhier, dat dit een heraldische fout zou bevatten. De kwestie is te onbenullig om er u verder mee te confronteren. Tegelijkertijd deed zich een ander aandachtspunt voor, namelijk de vraag naar het wapen van Godfried van Bouillon, de aanvoerder van de Eerste Kruistocht en (zogenaamd) koning van Jeruzalem. Hem worden een aantal wapens toegeschreven (hij leefde nog net vóór de aanvang van de historische heraldiek), waaronder het bekende Jeruzalemskruis in goud op zilver (het zogenaamde

Het Gemeente-archief is geopend van maandag t/m donderdag van 9.00-12.30 en van 13.30-17.00 uur en vrijdag van 9.00-12.30 uur.
Avondopenstelling: dinsdagavond van 19.00-21.00 uur (stukken tevoren aanvragen).

Bij antwoord s.v.p. onderwerp, datum en nummer vermelden.

Postrekening 1081 t.n.v. N.V. Bank voor Ned. Gemeenten
t.g.v. Gemeentelijke Archiefdienst, Rekeningnummer 28.50.26.925.

Dr A.M. Koldewey
Rodeheldenstraat 29
4116 BA Buren

tel. 03447-2329

De Heer W. van Ham
Postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom

Buren, 31 mei '89

Geachte Heer Van Ham,

Charles de Mooy vroeg me namens U naar het artikel over het vijfvoudige Jeruzalemkruis, vermeld in een noot in mijn Servaasboek; van het artikel van Fr. Dunkel sluit ik hier een fotokopie bij. Het tijdschrift Das Heilige Land is inderdaad in Nederland niet beschikbaar. Ik hoop dat de inhoud van het verhaaltje overigens niet al te zeer tegenvalt.

Van Charles de Mooy begreep ik dat U met Jeruzalembroederschappen bezig bent en n.a.v. hun "wapens" op het Jeruzalemkruis terecht kwam. U kwam al tegen dat een van de martelaren van Gorcum getekend was met een getatoueed Jeruzalemkruis als een soort van lijfelijk pelgrimsteken?

Van de meer recente literatuur is U wellicht het zeer uitvoerige artikel van R.J. Kolman nog niet bekend in de nauwelijks verspreide Kamper Almanak van '87-88, p.155-214, getiteld "De pelgrims van Jeruzalem te Kampen (ca.1450-1580)" dat veel interessant materiaal bevat. Aanwezig op de UB Utrecht (sign. TS Oct 6439) en ook nog verkrijgbaar bij de Bondsspaarbank te Kampen.

In Heiligen uit de modder, welbekend veronderstel ik, werd iets over Heilige Land-reizen gezegd, maar te weinig om echt van nut te zijn voor U, vermoed ik. Wel beeldden we daar de prachtige beker uit Sint-Maartensdijk af.

Uiteraard ben ik benieuwd naar het exacte onderwerp van uw onderzoek en -in verband met mijn eigen studie betreffende pelgrimstekens, bedevaarten, etc- naar het resultaat t.z.t.

Uiteraard wil ik altijd bij andere vragen kijken of ik U vooruit kan helpen.

Met vriendelijke groet,

fos Koldewey

Dr. W.A. van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom
Tel. 0164 243265

Bergen op Zoom, 25 augustus 2009.

Monseigneur De Kok,

U was mij zeer behulpzaam bij het verzamelen en verwerken van gegevens ten behoeve van mijn artikelenreeks over het Jeruzalemskruis. De uitgever heeft deze artikelen nu verwerkt tot één PDF-bestand dat via E-mail kan worden verzonden en opgeslagen op een CD-Rom of andere informatiedrager. Let wel op het copyright van de uitgever en mij.

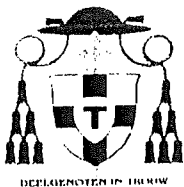
Graag zou ik dit bestand, met nogmaals dank voor uw bemoeiingen in deze, aan u opsturen, ten behoeve van het archief van uw orde of voor uw persoonlijke interesse.

Ik ken slechts één E-mailadres van u orde, namelijk provincialaat@franciscanen.nl. Is dit adres nog correct en bent u of de administratie in staat een dergelijk bestand via de E-mail te ontvangen en op te slaan?

Wilt u dan zo goed zijn mij dit mede te delen, al dan niet via E-mail w.van.ham2@kpnplanet.nl.

Met hoogachting en vriendelijke groet,

Willem van Ham.

Mgr dr J.A. de Kok ofm
titulair bisschop van Treviso

8 juli 2008

Weld. Zeyfleurds ds W. van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom.

Weldel Zeyfleurds Heer,

Ook by scherper omschreven vraagstelling, had ik weinig anders kunnen doen, dan u naar de adressen van de Custodie 4th H. Land te verwijzen. In de door u meegestuurde vlag staat wel een Jerusalemkruis, maar die komt bij de manifestatie van veel organisaties voor, zoals ook met de feulwitte vlag van de paus (zie foto) gebeurd!

Wat uw vraag inzake de regels betreft, kan ik u verwijzen naar een groot artikel met foto-bylage:

- Dalmatus van Heel ofm, Aanbevelingen betreffende de Kloosterregels der Ned. Minderbroedersprovincie, in: Bydragen voor de geschiedenis van de Provincie der Minderbroeders in de Nederlanden (B&PMN) I 2 (1947) p 415-449.

Uw brief bevat mogelijk een sleutel, waarom ik de regels, in deze publicatie als te weert vertoovend, niet op de plaats aanlijf waar ze ~~tot~~ de taehuger jaren waren opgeborgen. Is de tentoonstelling van 1990 aanleiding geweest ze ofwel op een beter op beheer ingestelde instelling te deponeren, of hebben ze hier in het open arebeef een ander (en nog niet beroudbekt) plekje gevonden. Ik ga daar, by gelepenheid, en als sommige mogelijke informanten van vacante kerngrym, achleraan.

Met vriendelyke groet, H. J. + Jan de Kock f
Archivaris

**Mgr. Dr. J.A. de Kok ofm
Prins Bernhardplein 40
3555 AL Utrecht**

Bergen op Zoom, 11 juni 2008

Monseigneur De Kok (toch een veel mooiere aanspreektitel!),

Hartelijk dank voor uw brieven van 7 en 29 april. Door persoonlijke omstandigheden (gezondheidsredenen) kon ik tot dusverre niet reageren, waarvoor mijn excuses. Ik realiseerde mij toen niet dat u hulpbisschop van het aartsbisdom bent geweest. Edoch het internet confronteerde mij met het feit dat u van die eervolle functie afscheid hebt genomen. Abusievelijk associeerde ik u met het vredige Trevico.

m
Jammer dat er niet zoveel concreets over wapen en vlag is teruggevonden. Dat ligt aan mijn vraagstelling die wat scherper had moeten zijn. Beeldmateriaal als wapens en vlaggen kan men namelijk in archieven, zeker van organisaties als kloosters en kloosterorden, niet zozeer terugvinden in documenten, als wel eraan, erop of erbij: dus als zegelafdruk (in was of lak), stempelafdruk of als gedrukt briefhoofd. Vlaggen vooral op foto's van gebeurtenissen (feesten, plechtigheden) of op interieurfoto's (van kerken, vergader- en andere zalen, trappenhallen enzovoort). Op oudere foto's mis je natuurlijk de kleuren.

ter
Mijn vraag aan de Custodia, waarmee ik maanden terug inderdaad contact kreeg via het Christelijk Informatiecentrum te Jeruzalem, was helaas niet simpel genoeg geformuleerd. Het gaat mij primair om of de vlag nog gebruikt (gehesen) wordt en daarbij had ik het moeten laten. In de jaren zeventig was de vlag volgens mijn gegevens nog volop in gebruik. Het is voorstelbaar dat vlagvertoon met het Jeruzalemskruis zoals dat vroeger plaatsvond thans door de politieke noodsituatie in Palestina niet meer mogelijk is. Maar ik kan mij niet voorstellen dat er ter plekke niemand meer aanwezig zou zijn die een dergelijke vlag ooit gezien kan hebben. Franciscanen heb ik uitsluitend ontmoet als opgewekte heren, die een lang en vreugdevol leidden. Sommige liepen op blote voeten (op sandalen na), iets wat op een schooljongen toch wel indruk maakte bij ons ook toen niet altijd even milde klimaat. Dergelijke mannen moeten wel degelijk en sterk zijn.

Nog even een concrete vraag: in de catalogus *In Busco Ducis* (1990) zag ik dat er een zegelcollectie aan het Provinciaal Archief van de Minderbroeders verbonden is. Op blz. 180 van die catalogus zag ik bijvoorbeeld een zeventiende-eeuws zegel met o.a. het wapen van de orde. Is er een catalogus van die zegels? En zo ja, waar is die te vinden? Het internet liet mij tot dusverre in de steek.

Nogmaals dankend voor uw inspanningen,

met vriendelijke groet,

**Willem van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom**

Aan: Mgr. Dr. J.A. de Kok ofm
Prins Bernhardplein 40
3555 AL Utrecht

Bergen op Zoom, 23 juni 2008

Hooggeachte Monseigneur De Kok (toch een veel mooiere aanspreektitel!),

Hartelijk dank voor uw brieven van 7 en 29 april.

Jammer dat u niet veel concreets over wapen en vlag van (de Franciscanen te) Jeruzalem hebt kunnen terugvinden. Dat ligt misschien aan mijn vraagstelling die wat scherper had moeten zijn.

Beeldmateriaal als wapens en vlaggen kan men namelijk meestal in de inhoud van archivalia zelden terugvinden, maar wel eraan, erop of erbij: dus als zegelafdruk (in was, lak of in inkt, als stempelafdruk). In modernere tijden ook als gedrukt briefhoofd.

Vlaggen ziet men vooral op foto's van gebeurtenissen (feesten, plechtigheden) of op interieurfoto's (van kerken, vergaderzalen en andere vertrekken). Op oudere foto's mis je natuurlijk de kleuren.

Op één van de websites van de Custodia te Jeruzalem vond ik foto's van een openbare processie ter gelegenheid van de sluiting van de Mariamaand, einde mei 2008 (hierbij een voorbeeldje). Daar was zowel in straatversiering als in de vorm van een enkel vaandel de vlag van het Heilige Land verwerkt. Gelukkig dat de christelijke minderheid daar nog kans ziet zichzelf ook met vlag en embleem te manifesteren.

Nog even een concrete vraag: in de catalogus van de tentoonstelling *In Busco Ducis* (1990) zag ik dat er een zegelcollectie aan het Provinciaal Archief van de Minderbroeders verbonden is. Op blz. 180 van die catalogus zag ik bijvoorbeeld een zeventiende-eeuws zegel met o.a. het wapen van de orde uit die verzameling. Is er een catalogus van die zegels beschikbaar? En zo ja, waar is die te vinden? Het internet liet mij wat dit betreft tot dusverre in de steek.

Nogmaals dankend voor uw inspanningen, met vriendelijke groet en ware hoogachting,

Dr. Willem van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom

Aan: Mgr. Dr. J.A. de Kok ofm
Prins Bernhardplein 40
3555 AL Utrecht

Bergen op Zoom, 23 juni 2008

Monseigneur De Kok (toch een veel mooiere aanspreektitel!),

Hartelijk dank voor uw brieven van 7 en 29 april.

Jammer dat u niet veel concreets over wapen en vlag van (de Franciscanen te) Jeruzalem hebt kunnen terugvinden. Dat ligt misschien aan mijn vraagstelling die wat scherper had moeten zijn.

Beeldmateriaal als wapens en vlaggen kan men namelijk in archieven, zeker van organisaties als kloosters en kloosterorden, niet zozeer terugvinden in de inhoud van documenten, als wel eraan, erop of erbij: dus als zegelafdruk (in was, lak of als stempelafdruk, in inkt, of in modernere tijden als gedrukt briefhoofd.

Vlaggen vooral op foto's van gebeurtenissen (feesten, plechtigheden) of op interieurfoto's (van kerken, vergader- en andere zalen, trappenhallen enzovoort). Op oudere foto's mis je natuurlijk de kleuren.

Op ^{en} van de websites van de Custodia te Jeruzalem vond ik foto's van de openbare processie ter gelegenheid van de sluiting van de Mariamaand mei 2008 (hierbij een voorbeeld). Daar was zowel in straatversiering als in de vorm van een enkel vaandel de vlag van het Heilige Land verwerkt. Gelukkig dat de christelijke minderheid daar nog kans ziet zichzelf ook met vlag en embleem te manifesteren.

Nog even een concrete vraag: in de catalogus van de tentoonstelling *In Busco Ducis* (1990) zag ik dat er een zegelcollectie aan het Provinciaal Archief van de Minderbroeders verbonden is. Op blz. 180 van die catalogus zag ik bijvoorbeeld een zeventiende-eeuws zegel met o.a. het wapen van de orde uit die verzameling. Is er een catalogus van die zegels beschikbaar? En zo ja, waar is die te vinden? Het internet liet mij wat dit betreft tot dusverre in de steek.

Nogmaals dankend voor uw inspanningen,

met vriendelijke groet,

Dr. Willem van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom

Aan: Mgr. Dr. J.A. de Kok ofm
Prins Bernhardplein 40
3555 AL Utrecht

Bergen op Zoom, 23 juni 2008

Hooggeachte Monseigneur De Kok (toch een veel mooiere aanspreektitel!),

Hartelijk dank voor uw brieven van 7 en 29 april.

Jammer dat u niet veel concreets over wapen en vlag van (de Franciscanen te) Jeruzalem hebt kunnen terugvinden. Dat ligt misschien aan mijn vraagstelling die wat scherper had moeten zijn.

Beeldmateriaal als wapens en vlaggen kan men namelijk meestal in de inhoud van archivalia zelden terugvinden, maar wel eraan, erop of erbij: dus als zegelafdruk (in was, lak of in inkt, als stempelafdruk). In moderner tijden ook als gedrukt briefhoofd.

Vlaggen ziet men vooral op foto's van gebeurtenissen (feesten, plechtigheden) of op interieurfoto's (van kerken, vergaderzalen en andere vertrekken). Op oudere foto's mis je natuurlijk de kleuren.

Op één van de websites van de Custodia te Jeruzalem vond ik foto's van een openbare processie ter gelegenheid van de sluiting van de Mariamaand, einde mei 2008 (hierbij een voorbeeldje). Daar was zowel in straatversiering als in de vorm van een enkel vaandel de vlag van het Heilige Land verwerkt. Gelukkig dat de christelijke minderheid daar nog kans ziet zichzelf ook met vlag en embleem te manifesteren.

Nog even een concrete vraag: in de catalogus van de tentoonstelling *In Busco Ducis* (1990) zag ik dat er een zegelcollectie aan het Provinciaal Archief van de Minderbroeders verbonden is. Op blz. 180 van die catalogus zag ik bijvoorbeeld een zeventiende-eeuws zegel met o.a. het wapen van de orde uit die verzameling. Is er een catalogus van die zegels beschikbaar? En zo ja, waar is die te vinden? Het internet liet mij wat dit betreft tot dusverre in de steek.

Nogmaals dankend voor uw inspanningen, met vriendelijke groet en ware hoogachting,

Dr. Willem van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom

Mgr dr J.A. de Kok ofm
titulair bisschop van Treviso

7 april 2008

Weled. Zorghoeder de. W.A. van Ham
Noordsingel 140, 4611 SJ Biezen op Zoom

Weledel Zorghoeder Heer,

Onderdaad dragen de door u gestelde zaken een specialistisch karakter. Ik weet ook niet, of die binnen Nederland een voldoende duidelijk antwoord kunnen vinden. En omdat ik mij zelf in deze zaak nooit heb verdiept, zal het eerste roekweld (met inschakeling van mogelijk enigszins geïnformeerde personen) enige tijd vragen.

In het Bestuursarchief van de Ned. Minderbroeders bevinden zich stukken inzake het Commissariaat ^{van} H. Raad voor Nederland (tot 1981). Dat Bestuursarchief werd gedeponneerd bij het Utrechts Archief, maar of daar de antwoorden op uw vragen te vinden zullen zijn? In eerste instantie wil ik andere, mogelijk sneller tot enigzels doel voerende, wegen volgen.
Met vriendelijke groeten,

HJK

+ Jan de Kock

Arch. prov. OFM-NL.

February 22, 2011

Grand Priors
Magistral Delegates
of the Equestrian Order of the Holy Sepulchre of Jerusalem

Your Excellencies:

On Thursday, February 10, 2011, I was granted a private audience with our Holy Father, Pope Benedict XVI, to submit my resignation, for reasons of health, as Grand Master of the Equestrian Order of the Holy Sepulchre of Jerusalem.

I informed the Holy Father that, due to the advance of an incurable type of leukemia, along with other illnesses, I was unable to fulfill the duties of my office and that I did not wish to be a burden to our wonderful Order.

I told our Holy Father how grateful I was to him for my appointment as Grand Master, because my experience was like an extended spiritual retreat before entering the final phase of my life in preparation for eternal life with our risen Lord.

I told him also what a pleasure it has been to work with our Knights and Ladies around the world and how edified I have been by your love for the Holy Land, by your own spiritual development and by your ever increasing generosity to our brothers and sisters in Christ in that land made truly holy by the presence of Our Lord and Savior Jesus Christ. When he heard of your great generosity and of the expansion of our Order into new lands, he asked me to express his gratitude to all of you to whom he sends his Apostolic Blessing.

Before the appointment of a new Grand Master, our Assessor, Archbishop Giuseppe De Andrea, will, with our Governor General Agostino Borromeo, carry on the daily work of our Order. I am sure that you will extend to them the magnificent cooperation you have shown to me over the last four years; those years have been all too brief – but precious to me, and I ask that you continue to remember me in prayer as I pray for you every day.

May God continue to bless you, your loved ones and our dear Holy Land with His love and grace!

Sincerely in Christ,

John Cardinal Foley
Grand Master
Equestrian Order of the Holy Sepulchre of Jerusalem

JPF/am

00120 CITTÀ DEL VATICANO

TEL. 06 6828121 - 06 682812203

FAX 06 68802298